

Kırmızı Çizgi Krizi Sürecinde Rol Oynayan Faktörlerin Dış Politika Çıktısına Etkilerinin Değerlendirilmesi: Obama Yönetimi Örneği

Turgay Demir

Öz: Makalenin temel amacı Amerika Birleşik Devletleri (ABD) Başkanı Barack Obama'nın Suriye Rejimi'nin kimyasal silahları kullanmasının Amerikan askeri müdahalesi açısından kırmızıçizgi oluşturacağını belirtmesine ve silahların sivillere karşı kullanımına rağmen, askeri müdahalede bulunmak yerine sorunu Rusya ile diplomatik yollardan çözüme kavuşturmasında etkili olan temel faktörleri ortaya koymaktır. Kırmızı çizgiye dair ilk açıklamanın yapıldığı günden (21 Ağustos 2012), ABD ve Rusya Dışişleri Bakanlarının kimyasal silahların akıbetine dair yayınladıkları ortak bildiriye (14 Eylül 2013) kadarki süreç, açıklayıcı süreç analizi yöntemiyle ele alınmaktadır. Makale, bu türden bir dış politika çıktısına Obama'nın dış politika tercihlerini etkileyen temel parametrelerin yanında, dış politika yapım ve uygulama sürecinde rol oynayan temel ve yardımcı aktörler ve tercih edilen Bürokratik Politika Modelinin etkili olduğunu ileri sürmektedir. Beach ve Pedersen'in (2019) açıklayıcı süreç analizini geliştirmeleri için kullanan ve süreci "Kırmızı Çizgi Krizi" olarak kavramsallaştıran makale, Türkiye'de ABD Dış Politikası ve özellikle Obama dönemi Suriye politikasına dair çalışmalara özel bir vaka analizi aracılığıyla katkı sunmayı amaçlamaktadır. Makalenin bulguları, bir başkanın iç politikada rakiplerine karşı alınacak bir yenilgiden kaçınmak adına uluslararası arenadaki rakipleriyle (Rusya) önemli bir meselenin çözümünde gerektiğinde diplomasiyi işletebileceğini göstermesi açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Kırmızı Çizgi Krizi, ABD'nin Suriye Politikası, Obama Yönetimi, Kimyasal Silahlar, Açıklayıcı Süreç Analizi

Abstract: The President of the United States, Barack Obama, announced in August 2012 that the utilization of chemical weapons by the Syrian regime was redline for US military intervention in Syria. However, a year after, the regime used the chemical weapons against civilians. Although such an act was described as redline for military intervention, the Obama administration preferred to solve such an issue through diplomacy with Russia. This article, attempts to explain factors caused such a foreign policy outcome. It applied an explaining-outcome process-tracing to happenings between 21 August 2012 and 14 September 2013. The article argues that parameters affecting the foreign policy choices of Obama, main and secondary actors in the US foreign policymaking and implementation process and the choice of Bureaucratic Policy Model were main factors causing such a foreign policy outcome. By applying Beach and Pedersen's (2019) explaining outcome process-tracing method and conceptualizing the happenings as a "Redline Crisis", this article aims to contribute to the debates in the Turkish literature over the US foreign policy, and specifically the US foreign policy in Syria during the Obama administration. Findings indicate that a president can use diplomatic channels with his/her international rivals (like Russia) in the context of solving a significant crisis which provides an opportunity for saving his/her reputation against political opponents in the internal politics.

Keywords: Redline Crisis, US Foreign Policy in Syria, Obama Administration, Nuclear Weapons, Explaining-Outcome Process-Tracing

@ Dr. Öğretim Üyesi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, turgay.demir@erdogan.edu.tr

https://orcid.org/0000-0001-6526-0784

DOI: 10.12658/M0760
insan & toplum, 2025.
insanvetoplum.org

Başvuru: 16.07.2024
Revize: 11.11.2024
Kabul: 15.11.2024
Erken Baskı: 17.02.2025

Giriş

Barack Obama 20 Ağustos 2012 tarihinde yaptığı açıklamayla Suriye Rejimi'nin kimyasal silahları kullanması halinde ABD'nin Suriye'ye askeri müdahaleyi gündeme alabileceğini belirtmiştir (The White House, 2012a). Bu açıklamalar, rejimin Suriye'deki ve uluslararası arenadaki düşmanlarında bir beklenti ortaya çıkarmış, beklenti içerisindeki gruplar ve ülkeler Amerikan askeri müdahalesini hızlandırmak için rejiminin kimyasal silahları kullandığını ispatlama çabasına girişmişlerdir (Philips, 2018). 21 Ağustos 2013 tarihinde Suriye Rejimi kimyasal silahları Şam'ın Ghouta bölgesinde kullanmıştır (UN News, 2013; Human Rights Watch, 2013; The White House, 2013a). Fakat kimyasal silahların kullanımını askeri müdahale açısından kırmızı çizgi olarak ifade edilse de, müdahale gerçekleşmemiş, hatta ciddi anlamda caydırıcı bir karşılık veril(e)memiştir. Aksine konu, Rusya ile diplomatik yollardan çözüme kavuşturulmuştur. Makalenin temel amacı, niçin böyle bir sonucun (dış politika çıktısının) ortaya çıktığını özel bir süreç analizi yöntemiyle aşağıdaki sorular aracılığıyla irdelemektir:

- Liderler dış politika kararlarını nasıl ve neye dayanarak verirler?
- Kararların verilmesinde hangi faktörler ne tür roller oynamaktadır?

Türkiye'de ABD dış politikasına dair çalışmalarda ilk defa "Kırmızı Çizgi Krizi" olarak ele alınacak süreç, Obama'nın 20 Ağustos 2012'den itibaren yaptığı kimyasal silahların kullanımına dair açıklamaları temel alarak, 21 Ağustos 2013'te silahların Şam'ın Ghouta bölgesinde sivillere karşı kullanımını öncesi ve sonrasındaki temel gelişmeleri inceleyen bir süreci ifade etmektedir. Makale "kırmızı çizgiye" dair ilk açıklamanın yapıldığı 20 Ağustos 2012 tarihinden başlayıp, dönemin Amerikan ve Rus dışişleri bakanlarının 14 Eylül 2013'te Suriye'deki kimyasal silahların akıbetine dair yaptıkları ortak bildiriye kadarki süreci detaylarıyla birlikte ele alacak ve ortaya çıkan sonucun (dış politika çıktısının) temel nedenlerini tartışacaktır. Bu yönüyle makale, Türkiye'de ABD'nin, özellikle de Obama yönetiminin, Suriye politikası üzerine yapılan çalışmalara özel bir vakanın ve özel bir dış politika çıktısının sebeplerini açıklayıcı süreç analizi yöntemiyle ortaya koyarak akademik bir katkı sunmayı hedeflemektedir.

Türkiye'de ABD'nin Suriye politikası üzerine yapılan çalışmalar arasında iki tür yaklaşım mevcuttur. Bunlar karşılaştırmalı analizler ve Suriye özelindeki politikalara dair analizlerdir. Karşılaştırmalı analizlerden ilki bazı ülkelerin Suriye politikalarına odaklanmaktadır. Bunlara, ABD ve Rusya'nın politikalarını müdahalecilik kapsamında inceleyen (Harunoğulları, 2021) ve bu ülkelerin Suriye politikalarındaki söylem ve eylem farklılıklarını karşılaştıran (Turaman & Çelik, 2018) çalışmalar örnek verilebilir. İkinci tür, Orta Doğu'daki ülkelerin örnek olay seçilmesi suretiyle ABD'nin Orta Doğu

ve Arap Baharı politikaları kapsamında Suriye'ye dair tespitlere yer vermektedir. Örneğin Akbaş ve diğerleri (2018), ABD'nin Orta Doğu politikasında realist ve idealist değerlerin çıkar temelli tercihlerini Mısır ve Suriye örnekleri üzerinden değerlendirirken, Göngen (2014), ABD'nin Arap Baharı sürecindeki politikalarını Mısır, Libya ve Suriye örnekleri üzerinden incelemektedir. ABD'nin Orta Doğu, özellikle Suriye politikasının başkanlar temelinde karşılaştırmalı analiz edildiği çalışmalar da mevcuttur. Bu kapsamda Çetinoğlu-Harunoğlu (2019), Demokrat Partili Obama dönemi Orta Doğu ve Suriye politikalarını (Arap Baharı süreci) Cumhuriyetçi partili Dwight Eisenhower dönemi Orta Doğu ve Suriye politikalarıyla (Soğuk Savaş süreci) karşılaştırmıştır. Bu karşılaştırmaya temel gerekçe olarak da bu iki başkan döneminde Orta Doğu'da yaşanan ayaklanma ve devrimleri göstermiştir. Bu kategorideki son analiz türünde, Irak ve Suriye temelinde Obama'nın Irak ve Şam İslam Devleti (İŞİD) politikaları karşılaştırılmakta ve ABD'nin İŞİD politikaları analiz edilmektedir (Aras, 2019).

Bu makale, Türkiye'de ABD'nin Suriye politikasına dair çalışmalara, Obama dönemi Suriye politikası özelinde Kırmızı Çizgi Krizi sürecine ve süreçte takip edilen politikaların ortaya çıkış nedenlerini derinlemesine analiz etmek yoluyla katkı sunmayı amaçlamaktadır. Türkiye'de ABD'nin Suriye politikası ve Obama dönemi özelindeki Suriye politikasına dair akademik çalışmalar arasında, hem kavramları temel alan analizler hem de sürece yönelen çalışmalar bulunmaktadır. Örneğin Kılıç (2020), ABD'nin Suriye iç savaşının başlangıcından itibaren Suriye'nin kuzeyinde takip ettiği politikaları tarihsel süreçteki ABD-Suriye ilişkileri temelinde ele almaktadır. Erol ve Çelik'in (2018) çalışması, ABD'nin Suriye politikasına vekâlet savaşları kapsamında yaklaşmakta, ABD yönetimlerinin vekil aktörlerle yürütmeye çalıştığı İŞİD'le mücadele politikasında terör örgütlerinin rollerine dikkat çekmektedir. Bu kapsamda ABD'nin terör örgütleri listesinde yer alan Kürdistan İşçi Partisi'nin (PKK) Suriye'deki uzantısı Demokratik Birlik Partisi'nin (PYD)¹ askeri kanadını oluşturan Halk Savunma Birlikleri (YPG) ile ABD'nin İŞİD'le mücadeledeki işbirliği açıklanmaya çalışılmaktadır. Ayrıca Demir (2023), ABD'nin dış politikasında kadınların bir meşrulaştırma aracı olarak kullanımını, PYD'nin kadın askeri kanadı Kadın Savunma Birlikleri'nin (YPJ) ABD'nin İŞİD'e karşı operasyonlarındaki rolünün irdelenmesi aracılığıyla göstermektedir.

Obama'nın Suriye politikasına ve bu politikanın karar alma süreçlerine odaklanan çalışmalar da mevcuttur. Örneğin Özkan'ın (2016) Demokrat Parti'nin dış politika gelenekleri kapsamında Obama'nın Suriye politikasını değerlendirdiği çalışma, ABD'nin Arap Baharı sürecindeki politikasına ve Suriye özelinde Obama'nın dış

1 Terör örgütü Kürdistan İşçi Partisi, PKK'nın Suriye'deki koludur.

politika tercihlerine Demokrat Parti'nin ve bu partiden gelen başkanların dış politika geleneklerini göz önünde bulundurarak yaklaşmakta ve ABD'nin Suriye politikası üzerine yapılan çalışmalara derinlik kazandırmaktadır. Bu derinlik, parti geleneklerinin ve parti üyelerinin (temsilciler veya senatörler) dış politika yapım sürecinde oynayabilecekleri rolleri ve ABD'nin politikalarına muhtemel etkilerini göstermesi açısından önemlidir.

Neoklasik realizmin dış politika analizi yaklaşımından faydalanan Çoban (2022), Obama'nın Suriye politikasını yeniden mevzilenme ve geriden yönetim stratejileri kapsamında incelemektedir. Çalışma, ABD'nin Suriye iç savaşına yönelik politikasının oluşumunda Obama'nın stratejilerinin, ABD'nin iç (siyasi) yapısının ve Amerikan halkının tutumunun etkili olduğunu ileri sürmekte ve Suriye politikasının oluşum sürecinde rol oynayan temel bazı faktörleri tartışmaktadır. Elimizdeki bu çalışma ise özel bir sürece odaklanmakta, ABD başkanlarının dış politikada karar alma süreçlerinde rol oynayan temel faktörleri derinlemesine ele almaktadır. Bunu Obama'nın Suriye politikası kapsamındaki özel bir olaya (Kırmızı Çizgi Krizi) odaklanmak ve özel bir dış politika sonucunun nedenlerini ortaya koymak suretiyle yapmaktadır. Makale, Obama'nın Suriye politikasına yaklaşımdan ziyade "Kırmızı Çizgi Krizi" olarak kavramsallaştırılan sürecin kendisine ve süreçteki kilit gelişmeler ve rol oynayan temel etkenlere odaklanarak beklenenden farklı bir sonucun ortaya çıkışını detaylı bir biçimde sebepleriyle açıklamaktadır. Bu kapsamda, kimyasal silahların kullanımının askerî müdahale için kırmızıçizgi olarak ifade edilmesine rağmen, herhangi bir müdahale yapılmaması ve konunun diplomatik kanallardan çözülmesinde üç temel faktörün rol oynadığı iddia edilmektedir. Bunlar, Obama'nın dış politika tercihlerine etki eden parametreler, ABD'de dış politika yapım ve uygulama sürecinde rol oynayan temel ve yardımcı aktörler ve 21 Ağustos 2013 sonrasında takip edilen Bürokratik Politika Modelidir.

Akademik katkıyı odaklanılan özel bir olay (Kırmızı Çizgi Krizi) ve onu açıklayan özel bir yöntemle yapmayı planlayan çalışmada, öncelikle açıklayıcı süreç analizi yöntemi ve uygulanışı açıklanacaktır. Sonrasında, Obama'nın dış politika tercihlerine etki eden parametreler, ABD'nin dış politika yapım sürecine dahil olan temel ve yardımcı aktörler ve Bürokratik Politika Modeli tartışılacaktır. Akabinde 21 Ağustos 2012'den 14 Eylül 2013'e kadarki süreç üç kritik gelişme kapsamında ve sürece etki eden faktörler değerlendirilerek açıklanacaktır.

Araştırmanın Yöntemi

21 Ağustos 2012 - 14 Eylül 2013 arasındaki özel bir sürecin analizini yapan ve süreci "Kırmızı Çizgi Krizi" olarak kavramsallaştıran bu makalenin verileri temelde

metinler aracılığıyla toplanmıştır. Öncelikle Obama'nın dış politika tercihlerine etki eden temel parametreleri ortaya koymak için onun 2007'de Foreign Affairs dergisine yazdığı "Renewing American Leadership" başlıklı makaleden ve 4 Haziran 2009'da yaptığı "Kahire Konuşması"ndan yararlanılmıştır. Ayrıca süreçte yaşanan olayların ve rol oynayan faktörlerin ortaya konması adına, aktörlerin resmi beyanları, 2012 -13 yıllarını kapsayacak biçimde Beyaz Saray'dan yapılan resmi basın açıklamaları, Beyaz Saray arşivleri ve ABD Dışişleri Bakanlığı basın açıklamaları incelenmiştir. ABD'nin dış politika yapım sürecine etki eden The New York Times, The Washington Post ve The Wall Street Journal gibi ana akım ABD gazeteleri, ABC News ve CNN International gibi medya organlarında yer alan açıklamalar ve düşünce kuruluşlarının (think-tanks) Obama dönemi Suriye politikasını kaleme alan yazıları verilerin toplanmasına katkı sağlamıştır. Son olarak, Obama'nın danışmanı Ben Rhodes'un "The World As It Is: A Memoir of the Obama White House" isimli eseri veri toplama ve süreçte yaşananların açıklanmasına yardımcı olmuştur.

Temelde metinler yardımıyla toplanan verilerin analizinde, Beach ve Pedersen'in (2019), vaka merkezli açıklayıcı süreç analizi kullanılmıştır. Dış politika analizi bir süreç analizidir ve bu kapsamda geliştirilen tüm modeller dış politikaya dair çıktılarını açıklamak amacıyla kararların alındığı süreci detaylarıyla incelemektedir (Balamir-Coşkun, 2022). Süreç analizi, gerçekleşen bir vaka içerisindeki sebepleri açıklamaya çalışan bir araştırma yöntemidir. Tarihi anlamda özel öneme sahip bir olayın derinlemesine analizi yapılmak suretiyle sebeplerini anlamak ve ortaya koymak için kullanılır (Beach & Pedersen, 2019). Buradaki süreç kavramı, bir sonucun ortaya çıkmasına yol açan sebep veya sebeplere ait mekanizmaların sistematik biçimde takibinin yapılmasını ifade etmektedir (Beach & Pedersen, 2019). Bu özelliği dolayısıyla süreç analizi, tek bir vakanın dahi detaylarıyla incelenmesine imkân tanımaktadır (Beach & Pedersen, 2019). Amaçlarına göre dört tür süreç analizi bulunmaktadır. Bunlar, teorilerin test edilmesini, teorilerin inşa edilmesini, teorilerin revize edilmesini ve bir sonuç veya çıktının açıklanmasını sağlayan süreç analizi yöntemleridir (Beach & Pedersen, 2019).

Çalışmada Beach ve Pedersen'in (2019) açıklayıcı süreç analizi kullanılmıştır. Bu yöntem aracılığıyla seçilen vaka temelinde sebep-sonuç ilişkileri ortaya konmaya, kritik gelişmeler ayırt edilmeye ve bu gelişmeler kapsamında yaşananlar detaylıca ele alınarak ortaya çıkan sonuç açıklanmaya çalışılmıştır (Beach & Pedersen, 2019). Seçilen vaka özelinde üretilen açıklamalar, incelenen vakaya özel olup diğer durumlar veya örnek olaylar için bir genelleme yapılmasını veya çıktılar ortaya konmasını gerektirmemektedir (Balamir-Coşkun, 2022). Ayrıca vaka olarak incelenecekler arasında kişiler, örgütler, projeler, müdahaleler yer alabilir (Balamir-Coşkun, 2022). Bu durum, bir devletin askerî müdahaleden kaçınma kararını ve sonuçlarını, özel bir inceleme konusu olarak açıklayıcı süreç analizi yöntemiyle ele alabileceğimizi göstermektedir.

Açıklayıcı süreç analizi, vakaların daha bütüncül bir yaklaşımla tanımlanmasını sağladığı gibi Küba Füze Krizi benzeri özel öneme sahip bazı tarihi süreçlerin veya olayların özel isimlerle (nouns) adlandırılmasına ve kavramsallaştırılmasına imkân tanımaktadır (Beach & Pedersen, 2019). Bu özelliği dolayısıyla açıklayıcı süreç analizi yöntemi, burada incelenen sürecin ilk defa “Kırmızı Çizgi Krizi” olarak kavramsallaştırılmasına yardımcı olacaktır. Bütüncül yaklaşımdan kasıt, vakanın analizinde vakaya özel farklı sebeplere yer verilebilmesidir (Beach & Pedersen, 2019). Obama’nın “Kırmızı Çizgi Krizi” kapsamındaki dış politika kararının ortaya çıkmasında, politika tercihlerini etkileyen parametreler, dış politika yapım ve uygulama sürecinde rol oynayan temel ve yardımcı aktörler ve 21 Ağustos 2013 sonrasında tercih edilen Bürokratik Politika Modeli etkili olmuştur. Burada öne çıkarılan yöntemle bu olaya özel bir dış politika çıktısına yeterli bir açıklama getirmek amaçlanmaktadır. Bu yapılırken hangi sebeplerin veya sebeplere ait mekanizmaların olayı açıklamaya yardımcı olacağı, onları bir araya getirmek suretiyle olaya bütüncül bir açıklama sağlayarak yapılmaktadır (Beach & Pedersen, 2019).

Açıklayıcı süreç analizinin seçilmesinin temel nedeni Kırmızı Çizgi Krizi olarak kavramsallaştırılan sürece kapsamlı bir açıklama getirmektir. Bu yöntem aynı zamanda daha pratik ve faydacı bir yaklaşımla farklı sebeplerin ortaya çıkarılmasını ve onları birbiriyle ilişkilendirerek bu özel olayı açıklamayı sağlamaktadır (Beach & Pedersen, 2019). Bu kapsamda, farklı sebepler veya onlara dair mekanizmalar arasından açıklanmaya çalışılan vakaya ait olanların en uygunları seçilerek bir bütün haline getirilmektedir. Açıklanmaya çalışılan vaka kapsamındaki mekanizmalar, bir zaman dilimi veya mekan için özel nitelikteki mekanizmalar olabilir (Beach & Pedersen, 2019). Yani, vaka özelindeki sebepler vakanın çıktısını açıklayıcı sebepler olarak ele alınabilir. Bu sebepler aynı zamanda seçilen vakaya özel veya onun karakterini yansıtan tarihi olayları asgari düzeyde açıklamaya olanak sağlayarak sadece bir örnek olay temelinde çalışma yapılmasına imkan tanır (Beach & Pedersen, 2019).

Bu yöntemde özel veya tarihi anlamda öneme sahip olduğu düşünülen bir vakanın seçimi tamamıyla araştırmayı tasarlayan kişinin olayın açıklanmasına atfettiği özel öneme bağlıdır. Bu şekilde bir olayın özel bir isimle açıklanması yani kavramsallaştırılması veya bu olaya/sonuca özel bir isim verilmesi sağlanmaktadır (Beach & Pedersen, 2019). “Kırmızı Çizgi Krizi” olarak kavramsallaştırılan bu vaka şu sebeplerden dolayı seçilmiştir: Birincisi; çalışma Türkiye’de ABD dış politikası ve özellikle Obama’nın Suriye politikasına odaklanan çalışmalar arasında spesifik bir olaya ilk kez özel bir önem atfeden ve bunu ilk defa “Kırmızı Çizgi Krizi” olarak kavramsallaştıran bir çalışmadır. İkincisi, Obama kimyasal silahların Suriye Rejimi tarafından kullanılmasını askeri müdahale için kırmızı çizgi olarak belirlemiştir. Bu durum, ABD’nin Suriye politikasını kimyasal silahlar düzeyine indirdiğini gösterdiği

için önemlidir (Philips, 2018, s.176). Üçüncüsü, bu vaka, Suriye Rejimi tarafından ABD'nin uyarılarına rağmen kimyasal silahlar kullanılarak açıktan uluslararası bir normun ihlal edildiğini göstermesi açısından önemlidir (Department of State, 2013). Son olarak, böyle bir ihlale karşı askeri müdahale seçeneğini gündeme alabileceğini dile getiren bir ABD Başkanı'nın kimyasal silahlanmaya karşı tutumunu gözler önüne serebilecek ve kırmızı çizgilerinin aşılması durumunda taahhüt ettiği şeylerin ne kadarını yapabileceğini ortaya koymak açısından önem taşımaktadır.

Açıklayıcı süreç analizi uygulanırken sınırları tanımlanmış, özellikle takip edilmesi gereken belirli adımlar bulunmamaktadır. Farklı vakalara göre bu yöntem farklı biçimlerde uygulanabilmektedir (Balamir-Coşkun, 2022). Bu kapsamda, öncelikle Kırmızı Çizgi Krizi'nde Obama yönetiminin askeri müdahaleden vazgeçme ve soruna diplomatik kanallardan çözüm bulma yaklaşımı ve bunun göstergesi olarak ABD ve Rusya dışişleri bakanlarının yayınladıkları ortak bildiri, bu vakanın dış politika sonucu olarak temel alınmasını sağlamıştır. Sonrasında bu sonuçtan olayın başlangıcına, yani ilk kırmızı çizgi açıklamasının yapıldığı 21 Ağustos 2012'ye kadarki gelişmeler detaylı biçimde ele alınarak bir süreç analizi gerçekleştirilmiştir. Böylece süreçte rol oynayan temel sebeplerin, aktörlerin veya mekanizmaların bütüncül biçimde ortaya çıkarılması sağlanarak vakaya dair bir açıklama ortaya konulmuştur (Beach & Pedersen, 2019). Ayrıca, Başkan'ın dış politika tercihlerini etkileyen parametreler, tercih edilen karar alma modelinin etkisi, dış politika yapım ve uygulama sürecine dâhil olan temel ve yardımcı aktörlerin süreçteki rolleri tartışıldığından mikro düzeyde bir dış politika analizi yapılmıştır.

Askeri müdahale veya caydırıcı bir hava saldırısından vazgeçilerek, ABD ve Rusya dışişleri bakanlarının kimyasal silahların akıbetine dair yayınladıkları ortak bildiriden (14 Eylül 2013) geriye doğru hareket edilerek kimyasal silahların kullanımının askeri müdahale için kırmızı çizgiyi oluşturduğu belirtilen ilk açıklamaya kadarki süreçteki gelişmelerin analizi, Balamir-Coşkun'un (2022) tavsiye ettiği biçimde vakaya dair kilit gelişmeler ayırt edilerek uygulanmıştır. Sürecin analizi kapsamında olayların gidişatını etkileyen üç kritik gelişme bulunmaktadır:

1. Gelişme – 21 Ağustos 2012: Kırmızıçizgiye dair ilk açıklama
2. Gelişme –21 Ağustos 2013: Kimyasal silahların kullanılması
3. Gelişme – 14 Eylül 2013: ABD ve Rusya dışişleri bakanlarının ortak bildirisi

Askeri Müdahale Yerine Diplomasiyi Ortaya Çıkaran Temel Sebepler

Makale, kimyasal silahların kullanımının askeri müdahale için kırmızı çizgi olarak ifade edilmesine rağmen, herhangi bir müdahale yapılmamasında ve konunun

Rusya ile diplomatik yollarda çözümünde üç temel faktörün rol oynadığını iddia etmektedir. Bunlar, Obama'nın dış politika tercihlerine etki eden parametreler, dış politika yapım ve uygulama sürecinde rol oynayan temel ve yardımcı aktörler ve 21 Ağustos 2013 sonrasında takip edilen Bürokratik Politika Modelidir. Bunların sırasıyla tartışılması liderlerin dış politika kararlarını nasıl ve neye dayanarak verdiğini, kararların verilmesinde hangi faktörlerin ne tür roller oynadığını Kırmızı Çizgi Krizi kapsamında açıklamaya yardımcı olacaktır.

Obama'nın Dış Politika Tercihlerini Etkileyen Parametreler

Obama'nın dış politika tercihlerine etki eden yedi parametre bulunmaktadır. Birincisi; George W. Bush döneminde izlenen politikalar ve özellikle "teröre karşı savaş" sebebiyle dünya genelinde meşruiyetin ve itibarın kaybedildiği düşüncesidir (Öncel, 2018). Meşruiyeti/itibarını yeniden kazanmak adına Obama "yeni Amerikan liderliği" kavramını ortaya atmıştır (Obama, 2007). Bu anlayış, ABD'nin mümkün olduğunca askeri müdahalelerden uzak durması (Obama, 2007) ve diğer ülkelerin iç işlerine demokrasi türünden bahanelerle karışmamasını savunmaktadır (The New York Times, 2009). Yani Obama, demokrasi türünden söylem veya sebepleri başka ülkelere müdahale etmek veya askeri müdahaleyi meşrulaştırmak amacıyla kullanmayacağını belirtmiştir.

İkinci parametre; ABD'nin küresel jeopolitik durumu tek başına şekillendiremeyeceği (Cerrah, 2016), küresel terörizm ve kitle imha silahları türünden tehditlerin ortak biçimde bertaraf edilmesi inancıdır (Obama, 2007). Amerikan liderliği olmadan dünyanın bu tehditlerle başa çıkamayacağı, fakat uluslararası meselelerin çözümünde - ki buna İran'ın nükleer programı, Irak'taki iç savaş, Suriye-Lübnan ve Filistin-İsrail meseleleri de dahil - mantıklı ve kararlı bir diplomasinin işletilmesi savunulmuştur (Obama, 2007). Diplomatik mekanizmaların işletilmesi için uluslararası işbirlikleri ve ortaklıkların oluşturulması gerektiğine inanılmış, İran ve Kuzey Kore'nin nükleer programlarını ortadan kaldırmak için güçlü bir uluslararası koalisyon oluşturulması hedeflenmiştir (Obama, 2007). Bu kapsamda dünya genelinde yeni müttefiklikler, ortaklıklar, uluslararası kurum veya koalisyonlar inşa edilmesi gerektiğine inanılmıştır (Obama, 2007). Geliştirilecek müttefikliklerin hem daimi işbirliğine elverişli kurumların oluşturulması/geliştirilmesine hem de mevcut kurumların (NATO veya BM gibi) revize edilerek daha etkin hale gelmelerine katkı yapacağı düşünülmüştür. Böylece iklim değişikliği ve küresel ısınma gibi tehditlerle mücadele kapsamında etkin çözümler bulunacağına inanılmıştır (Obama, 2007).

Üçüncü parametre; Amerika'ya doğrudan tehdit oluşturmayan veya Amerikan çıkarlarını doğrudan ilgilendirmeyen durumlarda küresel meselelere müdahil olmama

ve askerî müdahalede bulunmama inancıdır (Cerrah, 2016). Obama, Bush yönetiminin Afganistan ve Irak'a askerî müdahalelerini çağdışı olarak görmüş, Irak savaşını teröre karşı savaştan sapan acemice bir uygulama olarak değerlendirmiştir (Obama, 2007). Amerikan silahlı kuvvetlerinin en mantıklı biçimde kullanılacağı dile getirilerek, Amerika'nın güvenliği kapsamında herhangi bir göreve gönderilirlerken yerine getirecekleri görevin tanımlamasının açık ve net biçimde yapılacağı belirtilmiştir. Bu konuda askerî bürokrasinin ve komutanların tavsiyelerinin dikkate alınacağı, elde edilen istihbaratların değerlendirilerek operasyonlar esnasında gerekli kaynak, teçhizat ve desteğe sahip olmalarının sağlanacağı belirtilmiştir (Obama, 2007). Böylece Obama, askerî müdahaleyi gerektiren bir dış politika kararını alırken Bürokratik Politika Modeline başvuracağını sinyallerini vermiştir. Askerî müdahalenin söz konusu olduğu durumlarda BM Güvenlik Konseyi gibi uluslararası mekanizmaların (uluslararası diplomasinin) uluslararası hukuk nezdinde harekete geçirilmesi gerektiğine inanılmıştır (Cerrah, 2016). Özellikle bölgesel sorunlara müdahil olmak yerine onların geleneksel ya da yeni müttefik veya ittifaklar aracılığıyla çözülmesine yönelik bir politika izlenmiştir. Buradan hareketle Obama'nın genel anlamda Arap Baharı sonrası Orta Doğu politikası ve özelde Suriye politikasının bu çerçevede değerlendirilmesi gerekmektedir.

Dördüncü parametre; İslam dünyasıyla yeni ilişkiler kurularak İslam dünyasında ortaya çıkan Amerikan karşıtlığının azaltılması ve olumsuz Amerikan algısının düzeltilmek istenmesidir. 4 Haziran 2009'daki konuşmasında Obama Kahire'ye yeni bir başlangıç yapmak için geldiğini, Amerika'nın İslam'ı dışlamadığını, aksine Amerika ve İslam'ın bir arada ortak çıkarlar ve karşılıklı saygı, adalet, ilerleme, tolerans ve insan onuruna saygı gibi ortak değerler çerçevesinde birlikte hareket edebileceğini vurgulamıştır (The New York Times, 2009). Obama, Amerika ve İslam arasındaki ortaklığın İslam'ın ne olmadığından ziyade ne olduğuna odaklanması gerektiğini vurgulayarak, kendinden önceki başkandan farklı hareket edeceğinin sinyallerini vermiştir (The New York Times, 2009). Amerika'nın İslam ve İslam dünyasıyla bir savaşının olmadığı, aksine şiddet içeren aşırıcılığa karşı savaş verildiği vurgulanarak bir ayrıma gidilmiş, aşırı fikirlerin İslam dünyasından ayrı tutulduğu ifade edilmiştir (The New York Times, 2009).

Beşinci parametre; dünyada nükleer silahlanmanın önlenmesi inancıdır. Obama'ya (2007) göre, 21.yüzyılda Amerika'ya ve dünya güvenliğine karşı en önemli tehdit, nükleer silahlar ve nükleer materyallerin geliştirilmesi ve bu teknolojilerin elde edilerek kullanılmasıdır. Obama, bu silahların ve teknolojilerin teröristlerin eline geçmelerinin önlenmesi gerektiğine, aksi takdirde 11 Eylül türünden saldırıların dünyayı küresel anlamda tehdit edeceğine inanmaktadır (Obama, 2007). Amerika'nın temel rolünün dünyanın hiçbir ülkesinin nükleer silahlara sahip olmamasını

sağlamak olduğu vurgulanmıştır. İran da dahil herhangi bir ülkenin nükleer enerji veya nükleer teknolojileri barışçıl biçimde kullanma hakkı olabileceği fakat bunun Silahsızlanma Antlaşması'nın (Non-proliferation Treaty) sorumluluklarını yerine getirmek suretiyle olabileceği belirtilmiştir (The New York Times, 2009). Bu kapsamda Amerika'nın küresel düzeyde nükleer silah ve teknolojilerin/materyallerin güvenliğinin sağlanmasında öncülük etmesi gerektiğine inanılmış ve teröristlerin bu silahları elde etmelerinin önlenmesi gerektiği vurgulanmıştır (Obama, 2007). Bu küresel girişimler kapsamında Rusya ile iş birliği yapmaktan kaçınılmayacağı belirtilerek, ortak çıkar alanlarında, özellikle nükleer silahlar ve materyallerin güvenliğinin sağlanması konusunda Rusya ile birlikte çalışılması gerektiği belirtilmiştir (Obama, 2007). Bu durum, Kırmızı Çizgi Krizinin niçin Rusya ile diplomatik kanallardan çözüldüğüne dair bazı ipuçları barındırmaktadır.

Altıncı parametre; önceki başkanların askeri müdahalelerini birer hata olarak değerlendiren Obama'nın, bunların etkisini azaltma ve askeri müdahaleden uzak durma yönündeki inancıdır. Vietnam'da yaşanan gelişmelere ek olarak (Kanat, 2018), Bush yönetiminin Afganistan ve Irak'a yaptığı askeri müdahaleler hata olarak görülmüştür. Henüz seçim kampanyası dönemindeyken Obama, Afganistan ve Irak'tan Amerikan askerlerini çekmeyi taahhüt etmiştir (Çoban, 2022). Obama, Irak müdahalesini, küresel teröre karşı savaştan bir sapma, birçok Amerikan askerinin hayatına mal olan ve Irak'ı Şiiiler ve Sünniler arasında iç savaşa iten bir hata olarak nitelendirilmiştir. Diplomatik yollarla Irak'ta savaşın bitirilmesi, Irak'ın geleceğine dair bir çözüm bulunması ve kademeli olarak Amerikan askerlerinin ülkeden çekilmesi gerektiği vurgulanmıştır (Obama, 2007). Bu yaklaşım, Obama'nın Libya ve özellikle Suriye politikalarını ciddi anlamda etkilemiştir.

Son parametre ise Amerikan kamuoyunun askeri müdahalelere karşı olan tutumudur. Bu tutum ve Amerikan halkının ülkenin dünya genelindeki itibarının arttırılmasına yönelik talepleri dolayısıyla (Göngen, 2014), Obama Afganistan ve Irak'a yapılan askeri müdahaleleri gereksiz hatalar olarak değerlendirmiştir. Amerikan askerlerinin operasyonlar veya tehlikeli görevler kapsamında diğer ülkelere gönderilmesi gerektiği durumlarda, gerekliliklerin mantıklı izahının Amerikan kamuoyuna açık ve şeffaf bir biçimde anlatılacağı vurgulanmıştır (Obama, 2007).

Bu kapsamda, Obama'nın kırmızı çizgi açıklamalarına kadarki süreçte Suriye politikası değerlendirilirken yukarıdaki parametrelerin göz önünde bulundurulması elzemdir. Suriye'de iç karışıklıkların başlangıcında Obama yönetimi, bunu Arap Baharı'na bağlamış ve Beşar Esad'ın da diğer Orta Doğu ülkelerinin liderleri gibi günlerinin sayılı olduğunu düşünmüştür. Fakat Esad'ın, İran ve Rusya gibi müttefiklerinin etkisi göz ardı edilmiştir (Yacoubian, 2017). Bunun sebeplerini şu

şekilde sıralamak mümkündür: Birincisi; Obama yönetimi Suriye krizini ABD çıkarları açısından birincil öncelikte görmemiş, dış politikadaki önceliğin Asya-Pasifik bölgesine verilmesi gerektiğine inanmıştır (Cerrah, 2016). İkincisi, bölgesel sorunlara doğrudan müdahil olmak yerine, dönemin Dışişleri Bakanı Hillary Clinton'un da belirttiği üzere, sorunların bölgesel müttefiklerin öncülüğünde ve onlara sağlanacak ABD desteği çerçevesinde çözümü politikası izlenmiştir (Akbal, 2021). Böylece Amerikan halkının tutumuyla ters düşülmemiş, Amerikan gücünün aşınması önlenmiş ve maliyetler azaltılmıştır (Cerrah, 2016). Her ne kadar Obama'nın 2011 Ağustos'unda Esad'ın ayrılması gerektiği yönündeki açıklamaları kendi yönetimi içerisinde bazı şaşkınlıklara neden olsa ve bir politika değişikliği yönündeki tartışmaları gündeme getirirse de (Yacoubian, 2017), açıklamalar söylemden öteye geçmemiş, ABD doğrudan rejim değişikliğini getirecek bir müdahaleye girişmemiştir.

Üçüncü olarak; Obama yönetimi Afganistan ve Irak deneyimlerinden hareketle yeni ve sonuçları kestirilemeyen bir yönetim değişikliğinden Suriye'de kaçınmak istemiştir (Akbal, 2021). Suriye'de yönetim değişikliğinin arzulanmaması İsrail'in güvenliğini tehlikeye atacağı gibi (Gunter, 2014), nükleer silahların aşırı grupların eline geçmesiyle ilgili endişelerden de kaynaklanmaktadır. Son olarak, Afganistan ve Irak'taki askeri müdahalelere karşı olan Obama yönetiminin, BM Güvenlik Konseyi aracılığıyla Libya'daki müdahaleye katılmış olması ve Kaddafi'nin devrilmesiyle sonuçlanan durumun, hem ABD açısından maliyetli olması hem de Suriye'de yaşanmasının istenmemesine neden olmuştur (Yacoubian, 2017). Bu gerekçeler ABD'nin Suriye krizine doğrudan müdahalede bulunmasının önüne geçmiş ve dış politika kararlarını ciddi anlamda etkilemiştir. Aynı durum kırmızı çizgi açıklamaları sonrasında da etkili olmuştur. Kırmızıçizgiye dair ilk açıklamanın yapıldığı günden kimyasal silahların kullanıldığı zamana kadarki süreçte Obama yönetimi, Suriyeli muhalifleri ülkenin meşru temsilcileri olarak tanımış (Landler & Gordon., 2012) ve dönemin Dışişleri Bakanı Hillary Clinton hem Tunus'ta yapılan Suriye'nin Dostları (Friends of Syria) toplantısına hem de Suriyeli muhalifleri organize etmek için İstanbul'da yapılan toplantıya katılarak ABD'nin tutum ve politikasını yansıtmıştır (Kurt, 2019). Ayrıca Suriyeli muhaliflere rejime karşı mücadele etmeleri için silah yardımı yapılması konusu Obama yönetimi ve ülkedeki dış politika yapım çevrelerinin gündemini oldukça meşgul etmiştir. Askeri müdahale yerine sorunun Rusya ile diplomatik biçimde çözümüne neden olan diğer etkenler, ABD'nin dış politika yapım sürecinde rol oynayan aktörler ve onları da kapsayan Bürokratik Politika Modelinin tercih edilmesidir.

Dış Politika Yapımında Rol Oynayan Aktörler ve Bürokratik Politika Modeli

Kimyasal silah kullanımının askeri müdahale için kırmızı çizgi olarak ifade edilmesine rağmen, herhangi bir müdahale yapılmaması ve konunun Rusya ile diplomatik yollardan çözülmesine neden olan diğer faktörler, ABD'nin dış politika yapım ve uygulama sürecince rol oynayan aktörler, bu aktörlerin takındıkları tutumu da kapsayan ve karar almada uygulanan Bürokratik Politika Modeli'dir. ABD'de dış politika yapımı foreign policy community olarak adlandırılan ve farklı aktörlerin yer aldığı bir çevre tarafından gerçekleştirilmektedir. Ülkenin dış politika yapım sürecinde rol alan aktörleri karar mekanizmalarına etkileri açısından temel ve yardımcı aktörler olarak ikiye ayırmak mümkündür. Yürütme organının başı olarak başkanlar, Devlet veya Dışişleri Bakanlığı, Savunma, İç Güvenlik, Hazine ve Ticaret bakanlıkları, Merkezi Haber Alma Ajansı (CIA), Ulusal Güvenlik Konseyi, askeri ve ticari konularla ilgili kurulların başkanları, başkanın ulusal güvenlik danışmanı, Temsilciler Meclisi ve Senato'dan oluşan ABD Kongresi ve kongredeki dış ilişkiler komisyonları dış politika yapımında rol alan temel aktörlerdir (Foley, 2012). Lobici gruplar (etnik lobiler), kamuoyu, medya ve düşünce kuruluşları (think-tanks) ise dış politikanın inşa edilmesi ve uygulanmasının takibinde etkin olan yardımcı aktörlerdir (Foley, 2012).

Kırmızı Çizgi Krizi sürecinde etkisi olan ve kamuoyunu etkileme gücü dolayısıyla medyanın ABD'de dış politika yapım ve uygulamasının takibi sürecindeki etkinliğine ayrı parantez açmak gerekir. Medyanın bu kapsamdaki rolüne bakıldığında, medya raportörleri, yorumcular veya editörlerin dolaylı yönden dış politikayla ilgili konularda başkanları veya kamuoyunu yönlendirebildikleri görülmektedir (Grieco ve diğerleri, 2019). Robert Entman (2004) tarafından geliştirilen medya çerçevelemesi (media framing) kavramı bu süreçte ön plana çıkmakta, medya katılımcılarının bir haberin göstermek veya sunmak istedikleri özel bir kısmını, özel olarak seçip sürekli vurgulamak suretiyle habere dair hikayeyi kamuoyuna sunmalarına imkan tanımaktadır. Böylece medya, kamuoyunu dış politika konularında etkileme gücüne sahip olmakta, dış politikaya dair gündem ve öncelik belirleme rolü üstlenmektedir. Örneğin IŞİD'in ABD için önemli bir dış politika tehdidi olarak algılanmasında ve bir dış politika önceliği haline gelmesinde, medya önemli bir rol oynamıştır. Virginia temsilcisi Frank Wolf gibi bazı ABD'li politikacılar, Amerikan kamuoyunun IŞİD'i ciddi bir tehdit olarak algıladığına dair bilgilere CNN International ve Washington Post gibi medya kuruluşlarının yayınlarından ulaştıklarını Temsilciler Meclisi'nde yaptıkları konuşmalarda göstermişlerdir (US House of Representatives, 2014). Kırmızı Çizgi Krizi sürecinde, özellikle kimyasal silahların Ghouta'da sivillere karşı kullanımının kesinleşmesiyle birlikte ana akım ABD medyasının temel tutumu, bu

konudaki uluslararası normun ihlal edildiği ve Suriye Rejimi'ne bir karşılık verilmesi gerektiği yönünde olmuştur.

Burada açıklanan aktörlerin hep birlikte rol aldığı ve alternatif önerilerin bir pazarlık süreci olarak değerlendirildiği karar alma modeline Bürokratik Politika Modeli denmektedir. Tüm bu aktörlerle bağlantılı olarak Obama, kişisel tercihlerini yansıtacak biçimde 21 Ağustos 2013 sonrasında Bürokratik Politika Modeline başvurarak, krizin bu sonuçla neticelenmesine neden olmuştur. Bürokratik Politika Modeli, akılcı/rasyonel karar verme modelleri kapsamında değerlendirilen ve dış politika yapım sürecine birden fazla aktörün katıldığını vurgulayan bir yaklaşımdır (Gülmez & Gülmez, 2022). Graham Allison (1972) tarafından Amerikan hükümetleri ve kararları temel alınarak geliştirilen modele göre dış politika kararları, tek bir kişiden ziyade farklı hükümet aktörlerinin müdahil olmasıyla alınmakta ve süreç bir siyasi pazarlık süreci olarak değerlendirilmektedir. Bu siyasi pazarlık sürecinde hükümeti oluşturan kurumların temsilcileri - ki bunlar dış politikada karar verici grubu oluşturmaktadır- kendi kurumuna dair görüşleri, kurumunun çıkarları ve hedefleri doğrultusunda dillendirmektedir (Allison, 1972).

Bu modelde en son kararı veren en yüksek otorite ABD Başkanı olsa da, karar, kurumları temsil eden yetkililerle yapılan bir pazarlık süreci sonucunda ortaya çıkmaktadır. Alternatif önerilerin bir pazarlık unsuru olarak ortaya konulması bu karar alma sürecini açıklamaktadır (Allison, 1972). Yani Bürokratik Politika Modeli, bir kararın niçin alındığını açıklamak adına sürece odaklanarak kararın alınmasında rol oynayan aktörleri (kurumları veya temsilcileri) ve rollerini tamamıyla ortaya koymaya yardımcı olmaktadır. Bu kapsamda dış politika kararlarının alınmasında Dışişleri ve Savunma bakanlıkları, İstihbarat, Ulusal Güvenlik Konseyi türünden birçok kurum ve onların en üst yetkilileri/temsilcileri karar alma sürecini şekillendirmeye çalışmaktadır (Gülmez ve Gülmez, 2022). Her bir kurum kendi açısından krizin çözümü için değerlendirmeler sunmaktadır. Örneğin, ele aldığımız Kırmızı Çizgi Krizi'nde, Obama'nın askeri müdahale konusundaki isteksizliği dolayısıyla bu mekanizma işletilmiş ve ABD Dışişleri Bakanlığı süreçte daha fazla ön plana çıkarak, Rusya ile diplomasiyi işleterek krizin çözümünde en önemli rollerden birini oynamıştır. Son kararı verenin Başkan olduğu düşünüldüğünde, Obama'nın nükleer silahsızlanma konusunda gerektiğinde Rusya ile diplomatik anlamda birlikte hareket edebileceği ve sorunların bu şekilde çözülebileceği görüşünün müdahaleden kaçınma sonucunun ortaya çıkmasında etkili olduğu görülmektedir.

Kırmızı Çizgi Krizi Sürecinin Kritik Gelişmeleri

Yukarıdaki sebepler dikkate alınarak, kimyasal silah kullanımının askeri müdahale için kırmızı çizgi olarak ifade edilmesine rağmen, herhangi bir müdahale yapılmaması ve konunun Rusya ile diplomatik kanallardan çözülmesi sonucu, vaka özelindeki kilit gelişmeler kapsamında tartışılacaktır. Bu analiz; liderler dış politika kararlarını nasıl, neye dayanarak verir ve kararların verilmesinde hangi faktörler ne tür roller oynar sorularını cevaplamaya katkıda bulunacaktır.

İlk Kırmızı Çizgi Açıklaması: 21 Ağustos 2012

Kimyasal silahların kırmızı çizgiyi oluşturacağı ilk kez dönemin askeri sözcüleri ve Dışişleri Bakanı Hillary Clinton tarafından dile getirilmiş olmakla birlikte, Obama'nın açıklamaları Suriye Rejimi'nin kimyasal silahları kullanıp ileri gitmesi halinde ABD'nin askeri müdahale konusunda istekli olduğu izlenimini vermiştir (Philips, 2018). 20 Ağustos 2012 tarihinde Chuk Todd adlı bir gazetecinin sorduğu kimyasal silahların güvenliğini sağlamak için Suriye'ye askeri müdahale ihtimaline dair soruyu Obama şu şekilde cevaplamıştır:

“Biz Esad Rejimi'ne ve Suriye'deki diğer gruplara karşı açık bir tutum sergiledik. Bizim için kırmızı çizgi bazı kimyasal silahların ülkede kullanılıyor olmasıdır. Bu benim askeri müdahale konusundaki hesaplamalarımı değiştirir.” (The White House, 2012a)

Obama'nın danışmanı Ben Rhodes'a göre 2012 yazından itibaren rejimin Suriyeli muhaliflere karşı kimyasal silahları kullanma hazırlığında olduğu ve onları Hizbullah'a verdiğine dair istihbarat raporları Beyaz Saray'a ulaşmaktaydı (Rhodes, 2018). Raporlarda rejimin kimyasal silahları küçük ölçekte kullandığı, fakat kaotik atmosferde silahların tam olarak nerede kullanıldığını tespit etmenin zor olduğu belirtilmiştir (Rhodes, 2018). ABD'nin dış istihbaratından sorumlu kurumlar bu raporlara temkinli yaklaşmış ve güvenilirlikleri konusunda özellikle Irak'ta yaşanan fiyasko sonrasında bazı şüpheler taşımışlardır (Rhodes, 2018). Bu şüpheler, ABD'nin Irak benzeri bir senaryoyla Suriye'ye müdahale etme zeminini hazırladığı tartışmalarını gündeme getirmiştir.

Obama'nın dış politika tercihlerini etkileyen parametreler hatırlandığında, Başkan'ın kırmızı çizgi açıklaması, kendi yönetiminde yer alan birçok kişi açısından sürpriz olmuştur. Obama'yı böyle bir açıklamaya sevk eden faktörler tartışılırken; küresel anlamda nükleer silahlanmaya, kimyasal silahların sahiplenilmesi ve kullanımına kişisel olarak karşı olması gündeme gelmiştir. Obama, kimyasal silahların Suriye iç savaşının devamına neden olan mekanizmalar olarak kullanımını engellemek istemiştir (Philips, 2018). İkincisi; bu açıklamalar, Beşar Esad'ı baskılamayı amaçlayan

birer söylem aracı olarak görülmüştür. Asıl amaç, askeri müdahale gözdağıyla Esad'ın kimyasal silah kullanma girişimlerini sonlandırmak olmuştur (Philips, 2018). Üçüncüsü; özellikle 2012 seçimleri sonucunda Kongre'nin Temsilciler Meclisinde çoğunluğu Cumhuriyetçilerin elde etmesi ve Suriye'ye askeri müdahale yanlısı tutum sergilemeleri olmuştur (Akbal, 2021). ABD Kongresi'nin dış politika yapımında rol alıp sürece müdahil olması neticesinde Kongre'de ortaya çıkan yeni dağılım, Obama'nın üzerindeki baskıyı kırmızı çizgi açıklamalarıyla kırmak istemesine neden olmuştur (Akbal, 2021). Ne amaçla yapılırsa yapılsın, açıklamalar ABD'nin Suriye krizine yaklaşımını kimyasal silahlar boyutuna indirgemiş, Esad'ın, Suriye ve uluslararası arenadaki düşmanlarında beklenti oluşturmuş ve beklenti içerisindeki gruplar Amerikan askeri müdahalesini hızlandırmak amacıyla rejimin kimyasal silahlar kullandığını ispatlama çabasına girişmişlerdir (Philips, 2018).

Kongre'deki yeni dağılımın netleşmesinin ardından kimyasal silahlarla ilgili açıklamalar 2012 yılının sonunda da devam etmiştir. 3 Aralık 2012'de Ulusal Savunma Üniversitesi'nde yaptığı konuşmada Obama şunları ifade etmiştir:

“Şunu Beşar Esad ve komutası altındakilere açıkça ifade etmek isterim. Dünya onları dikkatle izliyor. Kimyasal silahların kullanımı tümüyle kabul edilemez. Eğer silahların kullanımı gibi trajik bir hataya düşerseniz, bunun bazı sonuçları olacak ve bunlardan siz sorumlu olacaksınız.” (The White House, 2012b)

Mart 2013'te askerî müdahaleyi savunanlar açısından önemli bir gelişme yaşanmıştır. Greg Miller, Joby Warrick ve Karen DeYoung tarafından Washington Post gazetesinde yayımlanan makale, Suriye Rejimi'nin kimyasal silahları kullanma ihtimaline dikkatleri çekerek (Miller ve diğerleri, 2013), ABD'nin dış politikasını şekillendiren çevrelerde askerî müdahale konusunda önemli bir tartışmayı başlatmıştır. Hemen akabinde dönemin Savunma Bakanı Chuck Hagel, Suriye'de kimyasal silahların kullanıldığını doğrulayabilecek bazı delillere ulaştıkları bilgisini kamuoyuyla paylaşmıştır (Akbal, 2021). Bu durum Cumhuriyetçilerden bazıları hareketine geçirmiş ve Senatör John McCain bu açıklamaları askerî müdahale için yeterli bulduğunu ve müdahale için gereken kırmızıçizgiyi aşma şartının yerine getirildiğini dile getirmiştir (Gearan & Whitlock, 2013). Tartışmalara dönemin Senato Dış İlişkiler Komisyonu Başkanı Robert Menendez de katılarak, kimyasal silahları kullanmak suretiyle Esad Rejimi'nin ABD'nin kırmızı çizgilerini aştığını söylemiş, fakat olası bir askeri müdahalede ülkedeki rejim güçleri ve muhalifler arasındaki dengelerin çok iyi hesaplanması gerektiğinin altını çizmiştir (Akbal, 2021).

Nisan 2013'te Beyaz Saray, ABD Kongresi'ne bir mektup yazarak Suriye Rejimi'nin kimyasal silahları kullandığına ciddi anlamda ikna olduğunu belirterek Birleşmiş Milletleri (BM) konuyu araştırmaya davet etmiştir (Philips, 2018). Beyaz Saray

yönetimi ayrıca, askeri müdahale de dahil her türlü seçeneğin değerlendirildiğini belirtmiştir (Wilson, 2013). Yani, ABD'nin dış politika yapım çevreleri küçük çapta da olsa Suriye Rejimi'nin kimyasal silahları kullandığını yüksek bir sesle dile getirmişlerdir. Bu durum dahi Obama yönetiminin askeri müdahale konusundaki isteksizliğini değiştirmemiştir. Haziran 2013'te, Başkan'ın danışmanı Ben Rhodes istihbarat raporları doğrultusunda 2012 yılından itibaren Suriye'de birçok kez kimyasal silahlarla saldırılar düzenlendiğini açıklamıştır. Bu durum, Obama'nın Suriyeli muhaliflere silah ve mühimmat yardımı yapılması konusunda yeşil-ışık yakmasını sağlamak için yapılmış bir açıklama olarak algılanmıştır (Philips, 2018).

Buradaki temel soru "Olası bir askeri müdahale Esad'ın düşürülmesiyle sonuçlanırsa bunun ABD için ne tür sonuçları olabilirdi?" olmuştur. ABD'nin politika yapımcıları Ghouta olayı öncesinde ihtiyatlı bir yaklaşım izlemiştir. Başta Obama, Afganistan, Irak ve Libya deneyimlerinin sonucu olarak Suriye veya Orta Doğu'da herhangi bir ülkeye askeri müdahaleye karşı bir tutum sergilemiştir (Kanat, 2016). Kırmızı çizgi süreci ve süreçte rol oynayan aktörler değerlendirilirken, Başkan'ın kişisel deneyim ve tutumu değerlendirildiği gibi, Başkan'ın ilk ve ikinci dönemlerinde görev yapan dışişleri ve savunma bakanlarının konuya dair kişisel tutumları da dikkate alınmalıdır. Bu durum karar alma sürecinde Bürokratik Politika Modeli'nin uygulanışını da yansıtmaktadır. Obama'nın ilk dönemindeki Dışişleri Bakanı Hillary Clinton ve Savunma Bakanı Leon Panetta, Suriye'ye askeri müdahale konusunda daha çok insani müdahale yanlısı birer tutum sergilerken, ikinci dönemdeki Dışişleri Bakanı John Kerry ve Savunma Bakanı Chuck Hagel askeri müdahale konusunda daha ihtiyatlı davranmışlardır (Philips, 2018). Bu durum bizlere, Obama'nın doğal olarak yönetim kademesinde kişisel tercihlerini yansıtabilecek kişilere, özellikle ikinci döneminde yer verdiğini göstermektedir. Süreç içerisinde bazı spekülasyonlar yer alsa da 21 Ağustos 2013'e kadar Suriye'ye askeri bir müdahale olmamıştır.

Kimyasal Silahların Kullanımı: 21 Ağustos 2013

Obama'nın ilk kırmızı çizgi açıklamasının yıldönümünde, 21 Ağustos 2013'te Suriye Rejimi, Şam'ın Ghouta bölgesinde sivillere karşı kimyasal silahları kullanmıştır (The White House, 2013a). Bu durum Suriye'ye askeri müdahale tartışmalarını yeniden gündeme getirmiştir. Bu süreçte askeri müdahale yapılıp yapılmaması konusunda siyasi bir pazarlık işletilmiştir. Ghouta olayının akabinde askeri müdahaleyle ilgili olarak şu ihtimaller değerlendirilmiştir. Yalnızca bir hava operasyonu ile başarı şansının çok düşük olacağı düşünülmüştür (Samoylov, 2018). Askeri müdahale durumunda ise, Esad'ın kimyasal silahları ABD ve bölgesel müttefiklerine karşı kullanma ihtimali tartışılmıştır (Samoylov, 2018). En kötü senaryo olarak Esad'ın devrilmesi durumunda kimyasal silahların radikal grupların eline geçme ihtimali

de göz önünde bulundurulmuştur (Yacoubian, 2017). Böyle bir senaryoda ülkenin kontrolünün, radikal gruplara geçmesi ve Suriye'nin, İsrail için daha ciddi bir tehdit haline gelme ihtimali de değerlendirilmiştir (Hubbard, 2013). Bu tartışmalar esnasında ABD Merkez Komutanlığı'nın (CENTCOM) daha önce yaptığı Suriye'deki kimyasal silahların kontrol altına alınması için yapılacak askeri müdahalede yaklaşık 75.000 kişiye ihtiyaç duyulacağı görüşü tekrar gündeme gelmiştir (Sanger & Schmitt, 2012). Bu durum askeri müdahale konusunda isteksiz olan Obama'yı, müdahalenin sonucu kestirilemeyecek bir girişim olacağı ve Amerikan askerinin hayatını riske atmamak gerektiği konusundaki düşüncesini yinelemeye sevk etmiştir (Philips, 2018). Yani, Obama'nın dış politika tercihlerine etki eden parametrelerden askeri müdahaleden uzak durma yaklaşımı burada kendisini göstermiştir.

Olayın hemen akabinde Obama yönetimi, kimyasal silahlar bariz bir şekilde kullanılsa da ihtiyatlı olunması ve acele edilmemesi gerektiği yönünde bir tavır takınmıştır. Fakat ABD basınının Ghouta'da yaşananlara yaklaşımı, yönetimi ciddi anlamda etkilemiştir. ABD basınına göre büyük ölçekte kimyasal silah kullanımı ve ciddi sonuçları olan bir saldırı gerçekleşmiştir. Kimyasal silahların kullanımını yasaklayan uluslararası norm ihlal edilmiş ve normun korunması daha önemli hale gelmiştir. Böylesine önemli bir konuda Obama yönetiminin bir an önce harekete geçmesi ve bir karşılık vermesi beklenmiş ve istenmiştir (Philips, 2018).

Böylece Obama yönetimi, sınırları çizilmiş bir askeri müdahaleye odaklanmıştır. Fakat dış politika çevrelerinde ortaya çıkan diğer tartışma sorusu "Uluslararası normu çığneyen kimyasal silahların kullanımına cevap vermek adına ABD kendi başına bir askeri müdahalede bulunabilir mi?" olmuştur. Kendi başına bir müdahalede bulunacaksa, bunun yasal dayanağının ne olacağı da tartışmalarda ön plana çıkmıştır. İki durumda ABD'nin kendi başına müdahalede bulunması söz konusu olabilirdi. Birincisi; doğrudan kendi güvenliğini savunmasını gerektiren acil bir durum olmasıdır. Kimyasal silah kullanımı ciddi bir olay ve uluslararası normun ihlali olsa da bu olayda ABD'ye doğrudan bir saldırı yoktu (Rhodes, 2018; Gunter, 2014). İkincisi, ABD'nin BM Güvenlik Konseyi'nden yetki alarak bir müdahale gerçekleştirmesi gerekirdi. Yetki alması için beş daimi üyenin (ABD, İngiltere, Fransa, Rusya ve Çin) onayı gerekliydi. Bu durum Rusya'nın (ve hatta Çin'in) ikna edilmesini gerektiriyordu ve an itibarıyla bunun gerçekleşmesi mümkün değildi (Rhodes, 2018; Gunter, 2014).

24 Ağustos 2013'te Obama ulusal güvenlik danışmanları ve istihbarat başkanlarıyla bir toplantı yapmıştır. Ghouta saldırısında roketlerin rejime ait bölgelerden ateşlendiğine dair kanaat oluşsa da Obama yönetimi askeri müdahale konusunda kararın aceleye getirilmemesi gerektiğini vurgulamıştır (Philips, 2018). Fakat yönetim Suriye'ye askeri müdahale konusunda ilk kez bir uzlaşma sağlamıştır. Ulusal

güvenlik danışmanları Susan Rice ve Samantha Power, Suriye'ye insani müdahaleyi destekleyen bir askeri müdahale yapılmasını vurgularken, Başkan Yardımcısı Joseph Biden, Dışişleri Bakanı John Kerry ve Savunma Bakanı Chuck Hagel gibi konuya ihtiyatlı yaklaşan kişiler askeri müdahaleyi destekleyeceklerini belirtmişlerdir. Sadece Genelkurmay Başkanı Martin Dempsey bu konudaki endişesini dile getirmiştir (Philips, 2018). Buradaki temel tartışma, BM'nin konuyla ilgili raporunu bekleyerek mi yoksa öncesinde mi askeri müdahalede bulunmak yönünde olmuştur. Doğrudan rejimi sorumlu göstermese de dönemin Dışişleri Bakanı John Kerry, 26 Ağustos 2013'te yaptığı açıklamada kanıtların güçlü biçimde kimyasal silahların kullanıldığını gösterdiğini ve kimyasal silah kullanımını yasaklayan uluslararası normun ihlal edildiğini vurgulamıştır (Department of State, 2013). Sonrasında Obama yönetimi askeri müdahale planlarını gözden geçirmeye başlamış ve 2 Eylül 2013'te deniz kuvvetlerinin yapması düşünülen 48 saatlik bir misilleme planı oluşturulmuştur. Planlar, Esad'ı iktidardan indirmekten ziyade kimyasal silahları kullanarak insanlık suçu işlediği gerekçesiyle onu cezalandırmayı amaçlamıştır (Philips, 2018). Yani kriz sürecinde dış politika yapımında rol oynayan kurumların temsilcilerinin görüşleri alınarak kararın ortaya çıkmasında Bürokratik Politika Modeli etkili olmuştur.

Bir diğer husus, Amerikan Kongresi ve özellikle Temsilciler Meclisi'nde çoğunluktaki Cumhuriyetçilerin tutumu olmuştur. Örneğin, Mart 2013'te Washington Post gazetesinin gündeme getirdiği Suriye'de kimyasal silahların kullanılma ihtimaline dair iddia sonucunda bazı Cumhuriyetçiler harekete geçmiş ve Senatör John McCain, dönemin savunma bakanının iddiaları doğrulayıcı açıklamalarının Suriye Rejimi'nin ABD'nin kırmızı çizgilerini aştığını ve askeri müdahale için yeterli olduğunu dile getirmiştir (Gearan & Whitlock, 2013). Fakat Ghouta gelişmesinin ardından 28 Ağustos 2013'te Kongre'deki bir grup Cumhuriyetçi Obama'ya bir mektup yazarak, ülkeye doğrudan bir tehdit yokken Amerikan askerinin Suriye'ye müdahale etmesi ve bunun Kongre'den yetki alınmadan gerçekleştirilmesinin ABD Anayasası'nda belirtilen güçler ayrılığı ilkesinin açıkça ihlali olacağını belirtmişlerdir (Parkinson, 2013). Dönemin Temsilciler Meclisi Başkanı Cumhuriyetçi John Boehner Obama'ya bir mektup yazarak, Suriye ile ilgili bazı sorular yöneltmiştir. Askeri müdahale konusunda Kongre'den yetki alınması gerektiğinin altını çizen Boehner, müdahalenin yasal dayanağının ne olacağı ve dayanağın Kongre'den yetki alınmasını gerektiren Anayasa'nın 1.maddesiyle nasıl uyumlu hale getirileceğinin açıklanmasını istemiştir (Rhodes, 2018). Öncesinde Suriye'ye askeri müdahale konusunda baskı oluşturmaya çalışan Cumhuriyetçiler, Ghouta gelişmesi sonrasında Kongre'de askeri müdahaleye karşı bir tutum takınmış ve Başkan'ın bu konudaki kararını olumsuz yönde etkilemeye çalışmıştır. Müdahale kararının Kongre'nin onayından geçmesi veya Kongre'den alınacak yetkiyle gerçekleştirilmesi gerektiği, aksi halde Anayasa'ya aykırı bir tutum

sergileneceği görüşü Cumhuriyetçiler tarafından savunulmuştur. Bu yaklaşımlar, Obama'nın karar alma sürecinde müdahaleden ziyade Rusya ile diplomatik kanallardan krizin aşılması gerektiği görüşünü benimsemesinde etkili olmuştur.

Bu gelişmeler akabinde Obama'nın genel sekreteri Denis McDonough, ulusal güvenlik ekibini ve Kongre liderlerini bir araya getirmiştir. Toplantıya katılanların neredeyse tamamı Suriye'ye ölçülü bir hava saldırısı düzenlenmesini desteklemiş, fakat Obama'nın Kongre'den yetki alması gerektiğini vurgulamışlardır. Hatta bazıları, Obama'nın 2007'de Boston Globe gazetesine yaptığı Amerikan ulusuna karşı gerçek ve acil bir saldırıyı önleme durumu olmadığında Başkan'ın tek başına bir askeri saldırıyı anayasal çerçevede düzenleyemeyeceği görüşünü hatırlatmışlardır (Rhodes, 2018). Obama'nın konuyla ilgili diğer yaklaşımı, askeri müdahalenin İngiltere, Almanya ve Fransa ile birlikte yapılması olmuştur. Almanya Başbakanı Merkel ülkesinin Suriye'ye askeri müdahaleye dahil olmayacağını belirtmiş, Fransa ve İngiltere askeri müdahale konusunda istekli bir tutum sergilemişlerdir (Rhodes, 2018). 29 Ağustos 2013'te İngiltere Parlamentosu konuyu görüşerek askeri müdahaleyi oylamıştır. Oylama sonucunda Parlamento, 285'e 272 çoğunlukla dönemin Cameron hükümetinin Suriye'ye ABD'yle ortak askeri müdahale teklifini reddetmiştir (Rhodes, 2018).

30 Ağustos 2013'te Beyaz Saray'dan "Suriye Hükümetinin 21 Ağustos 2013'te Kimyasal Silahları Kullanımına Dair ABD Hükümetinin Değerlendirmesi" başlıklı bir açıklama yapılmıştır. Açıklamada; gelen çok kapsamlı istihbarat raporları ışığında Suriye hükümetinin Şam'da 21 Ağustos 2013'te kimyasal silahları kullandığı, ilk belirlemelere göre yaklaşık 1429 kişinin hayatını kaybettiği, bunların en az 426'sının çocuklar olduğu ve rejimin sivillere karşı sinir gazı kullandığı belirtilmiştir (The White House, 2013a). Açıklamada, bu değerlendirme için hangi kaynaklardan bilgiler elde edildiği detaylarıyla paylaşılmıştır. Aynı gün Obama, Genel Sekreteri Denis McDonough ile toplantı yaparak bir karara varmıştır. Karar, Suriye'ye askeri müdahale konusunda Kongre'den destek almak yönünde olmuş ve oylamanın 9 Eylül 2013'te yapılması kararlaştırılmıştır (Philips, 2018). Obama'yı bu yönde karar almaya iten en önemli faktör, Kongre'den yetki almadan yapılacak bir hava saldırısı sonucunda Cumhuriyetçilerin baskı oluşturmaları ve Suriye'ye yapılacak askeri müdahalenin sürekliliği konusunda sorun çıkarma ihtimalleri olmuştur. Suriye'ye düzenlenecek bir hava saldırısı için Kongre'den yetki alınması durumunda herkes aynı noktada buluşacak ve Obama yönetimi yasal, siyasal ve uluslararası anlamda daha güvenilir bir zeminde hareket etmiş olacaktı. Aksi bir durumda bu fikirden vazgeçilecekti (Rhodes, 2018).

Burada odaklanılan soru "Suriye'ye düzenlenecek bir hava saldırısı için Kongre'nin desteğini istemek ve çıkacak karar Obama'nın pozisyonunu nasıl etkileyecek?"

olmuştur. Teoride ABD başkanları askeri müdahale için Kongre'nin desteğini istemek zorundadır. Fakat bazı durumlarda ABD kuvvetlerini tek taraflı olarak sınırlı askeri operasyonda kullanma emri başkanlar tarafından verilebilmektedir. Kongre'nin o dönemdeki dağılımına bakıldığında, Senato'da Demokratlar, Temsilciler Meclisi'nde Cumhuriyetçiler çoğunlukta idi, yani oylamanın kazanılması mümkün görünmüyordu ve bu durum Başkan açısından ciddi bir itibar kaybına neden olabilirdi (Philips, 2018). Ayrıca, Kongre'deki politikacılar ki bunlar arasında uzun zamandır Suriye'ye askeri müdahaleyi savunanlar da vardı, ardı ardına Obama'ya hava saldırısı konusunda yetki vermek adına destek olmayacaklarını açıklamaya başlamışlardır (Rhodes, 2018). Bu durum Obama yönetiminin Kongre'den yetki alamayacağına ve itibar kaybına uğrayacağına işaret etmekteydi. Böylece Rusya ile diplomatik kanallardan kimyasal silahların ortadan kaldırılması seçeneği daha ciddi biçimde gündeme gelmiştir.

ABD ve Rusya Dışişleri Bakanlarının Ortak Bildirisi: 14 Eylül 2013

Bu aşamada dile getirilen soru “Durumu kurtarmak ve Kongre’de alınacak bir yenilgiyi önlemek için ne yapılabilirdi?” olmuştur. Farklı diplomatik çözümlere başvurma gereği duyulmuş ve Dışişleri Bakanı John Kerry devreye girerek, konunun Rusya ile diplomatik yollarla çözülmesini gündeme getirmiştir. Çünkü John Kerry, Suriye meselelerinde Rusya ile işbirliğini savunuyordu (Philips, 2018) ve bu görüş kimyasal silahların ortadan kaldırılması için Obama tarafından da savunulmaktaydı (Obama, 2007). Bu görüşün ön plana çıkmasının ardından 6 Eylül 2013'te St. Petersburg'daki G20 Zirvesi sırasında Obama ve Putin bir öğle yemeği toplantısında konuyu görüşmüşlerdir (Philips, 2018). Ben Rhodes'a (2018) göre Obama, Suriye'deki kimyasal silah stokları meselesinde Rusya ile birlikte çalışmayı önermekteyken, Rusya bu öneriye karşı direnmiştir. Fakat Obama kimyasal silahların ortadan kaldırılması konusundaki iş birliği teklifini yinelemiş ve Putin bunu kabul etmiştir. 9 Eylül 2013'te Obama Rusya'nın olası bir ABD müdahalesini önlemek amacıyla bir öneri sunduğunu ve bunun “olumlu bir gelişme” olduğunu ifade ederek, askeri müdahalenin halen seçenekler arasında yer aldığını ve ABD'nin sorunun çözümü için Rusya ve uluslararası toplumla birlikte hareket edeceğini belirtmiştir (Gordon & Mayers, 2013).

Aynı gün John Kerry, Suriye'ye yapılacak askeri müdahalenin önüne ancak Esad Rejimi'nin elindeki kimyasal silahları uluslararası toplumun gözlemcilerine teslim etmesiyle geçebileceğini ifade etmiştir (Mohammed & Osborn, 2013). Rusya Dışişleri Bakanı Sergei Lavrov silahların uluslararası toplumun gözlemcilerine teslimi konusunu desteklediklerini belirtmekle kalmayıp, Suriye Dışişleri Bakanı Walid Muallim ile görüşmüş, Muallim de öneriyi desteklediklerini, Rusya'nın desteği çerçevesinde önerinin kabul edileceğini ifade etmiştir (Philips, 2018). 9 Eylül 2013'te ABD Kongresi'nde askeri müdahaleye dair kararın alınacağı oylama Senato çoğunluk

lideri Demokrat Senatör Harry Reid'in girişimleriyle olumsuz bir sonuç çıkmaması ve Obama yönetiminin itibarının sarsılmaması adına iptal edilmiş, sorunun çözümünde Rusya ile diplomasinin işletilmesi tek seçenek olarak kalmıştır (Philips, 2018). 10 Eylül 2013'te Amerikan halkına seslenen Obama, Suriye'deki kimyasal silahların ortadan kaldırılmasının Rusya ile iş birliği yoluyla gerçekleştirileceğini ve kendisinin bu diplomatik fırsatı kullanacağını ifade etmiştir (Rhodes, 2018).

Hemen akabinde John Kerry öncülüğündeki ABD heyeti Rusya ile müzakereleri yürütmek amacıyla Cenevre'ye hareket etmiştir. 14 Eylül 2013'te ABD ve Rusya dışişleri bakanları, Suriye Rejimi'ne ait kimyasal silah stoklarının uluslararası toplumun gözetimi dahilinde ortadan kaldırılacağını ortak bir bildiriyle dünyaya duyurmuşlardır (Philips, 2018). Aynı zamanda Suriye Rejimi, kimyasal silahların üretilmesini ve stoklanmasını engelleyen Kimyasal Silahlar Konvansiyonu'na katılacağını duyurmuştur (Philips, 2018). 27 Eylül 2013'te BM Güvenlik Konseyi 2118 numaralı kararıyla Suriye'yi, Kimyasal Silahların Yasaklanması Örgütü'nün öngördüğü biçimde silahsızlanma programının gerekliliklerini yerine getirmesi konusunda harekete geçmeye davet etmiştir (Philips, 2018). Sonrasında Esad, bu karara uyararak silahsızlanma sürecini 6 Ekim 2013 itibarıyla başlatacaklarını ve 2014 yılının ortalarına kadar süreci tamamlayacaklarını kamuoyuyla paylaşmıştır (Philips, 2018). Böylece ABD'nin askeri müdahalesi süresiz olarak ertelenmiş ve Kırmızı Çizgi Krizi, diplomatik kanaldan Rusya'nın çıkarlarına daha uygun biçimde çözüme kavuşturulmuştur. Daha da önemlisi ABD'nin Suriye ve Orta Doğu'daki müttefiklerinin askeri müdahale beklentileri hayal kırıklığıyla sonuçlanmıştır.

Sonuç

Makale, Suriye'de kimyasal silah kullanımının Obama tarafından Amerikan askeri müdahalesi için kırmızı çizgi olarak ifade edilmesine rağmen, silahların sivillere karşı kullanılması ve uluslararası normun ihlal edilmesi sonucunda herhangi bir müdahalenin gerçekleşmemesi, ciddi anlamda caydırıcı bir karşılık verilmemesi ve konunun Rusya ile diplomatik kanallardan çözülmesi sonucunu açıklayıcı süreç analizi yöntemiyle ele almıştır. Bu kapsamda liderler dış politika kararlarını nasıl ve neye dayanarak verir ve kararların verilmesinde hangi faktörler ne tür roller oynar soruları cevaplandırılmaya çalışılmıştır. Obama tarafından "kırmızı çizgiye" dair ilk açıklamanın yapıldığı 20 Ağustos 2012'den, Amerika ve Rus dışişleri bakanlarının 14 Eylül 2013'te Suriye'deki kimyasal silahların akıbetine dair yaptıkları ortak bildiriye kadarki süreci detaylarıyla birlikte ele alan makale, ortaya çıkan sonucun temel nedenlerini detaylandırmıştır. Odaklanılan süreç, Beach ve Pedersen'in (2019) açıklayıcı süreç analizi yöntemiyle "Kırmızı Çizgi Krizi" olarak kavramsallaştırılmıştır.

Böylece Türkiye’de ABD’nin, özellikle de Obama yönetiminin Suriye politikası üzerine yapılan çalışmalara, spesifik bir vaka analizi ve ondan ortaya çıkan özel bir dış politika sonucunun sebeplerini açıklamak yoluyla katkı sunulmaktadır.

Makale, Suriye’de kimyasal silah kullanımını askeri müdahale için kırmızı çizgi olarak belirleyen Obama’nın, silahların kullanıldığı BM tarafından kanıtlarla ortaya konulmasına rağmen askeri müdahaleye kalkışmamasının veya caydırıcı bir karşılık vermemesinin ve sürecin diplomatik kanallardan geçirtilmesinin nedenlerini irdelemiştir. Temel bulgular, bu sonucun ortaya çıkmasında Obama’nın dış politika tercihlerini etkileyen parametreler ve onların şekillendirdiği müdahalecilikten uzak durmayı öngören Suriye politikasının yanı sıra, Bürokratik Politika Modeli kapsamında ortaya konan ve ABD’nin dış politika yapım sürecinde önemli roller oynayan temel ve yardımcı aktörlerin paylarının olduğunu göstermiştir. Bulgular, dış politika yapım sürecinde rol alan ve ABD’nin siyasi yapısından kaynaklı faktörlerin süreçte etkin bir rol oynamalarını, askeri müdahale konusunda Obama yönetimini etkilemeye çalışmaları ve Başkan’ın Bürokratik Politika Modeli’ni uygulamasında etkili olmalarını, Amerika’nın iç siyasi yapısı aracılığıyla gösterdiği için daha önceki çalışmaları (Çoban, 2022) desteklemektedir.

Ayrıca bulgular, incelenen süreçte özellikle kimyasal silahların sivillere karşı kullanıldığı 21 Ağustos 2013 sonrasında Obama’nın Bürokratik Politika Modeli aracılığıyla Kırmızı Çizgi Krizi’ne bir çözüm arayışına girdiğini göstermiştir. Bu sonucun ortaya çıkmasında Obama’nın başkanlık kampanyasından itibaren kişisel olarak Rusya ile kimyasal silahların ortadan kaldırılması konusunda iş birliği yapma fikrini destekleyecek biçimde ABD Dışişleri Bakanlığı’nın ön plana çıkması ve diplomasiyi işletmesi etkili olmuştur. Böylece Obama’nın Kongre’de bir yenilgiye uğramasının önüne geçilmiştir. Çalışmanın bulguları, iç politikadaki rakiplere karşı alınacak bir yenilgiden kaçınmak için Başkan’ın kişisel olarak desteklediği ve seçim kampanyasında dile getirdiği uluslararası arenadaki olası rakiplerle (Rusya ile) diplomasisinin işletilerek Kırmızı Çizgi Krizi’nin çözüme kavuşturulduğunu göstermektedir. Obama Kongre’nin o dönemki dağılımı dolayısıyla olası bir itibar kaybından kurtulmuş ve krizi kendi isteği doğrultusunda sonuçlandırmış görünse de, uluslararası arenada sözünü yerine getiremeyen, küresel ve bölgesel müttefiklerinin yanı sıra Suriye’deki muhalifleri hayal kırıklığına uğratan bir lider olarak konumlandırılmaktan kurtulamamıştır. Sonrasında ortaya çıkan IŞİD tehdidi, Obama yönetimini müdahaleden uzak durma yaklaşımından, uluslararası koalisyon yardımıyla sınırlı müdahale yaklaşımını benimsemeye sevk etmiştir.

Bulguları ve yöntemi dikkate alındığında çalışma, özel bir dış politika sonucunu açıklayıcı süreç analizi yöntemiyle ele almakta ve özel bir vakayı ilk defa “Kırmızı

izgi Krizi” olarak kavramsallaştırmaktadır. Bu yönüyle, Türkiye’de özellikle ABD dış politikasına dair çalışmalarda açıklayıcı süreç analizinin kullanılabileceğini göstermektedir. Ayrıca makale, dış politika analizlerinin daha detaylı yapılabilmesi adına süreçte rol oynayan aktör ve sebeplerin derinlemesine incelenerek ortaya koyulabileceğini göstermesi açısından gelecekte yapılacak muhtemel çalışmalara metodolojik olarak da örnek teşkil etmektedir.

An Assessment of the Factors Crucial in the Foreign Policy Outcome Regarding the Redline Crisis: The Case of the Obama Administration

Turgay Demir

Introduction

On August 20, 2012, US President Barack Obama stated that should the Syrian regime use chemical weapons, the US would consider and assess responding with an external military intervention in Syria (The White House, 2012a). This explanation opened the way for expectations among the members of the Syrian opposition and international rivals of the Assad regime, who attempted to prove that the regime had been using chemical weapons against civilians in order to accelerate the US military intervention (Philips, 2018, p.176). On August 21, 2013, the Syrian regime used these types of weapons in the Ghouta region of Aleppo (UN News, 2013; Human Rights Watch, 2013; The White House, 2013a). Despite, the US President having underlined their utilization as a red line for a US military intervention in Syria, the US did not intervene and did not take any actions in the context of deterrence even though the Syrian regime had violated an international norm. Instead, the Obama administration solved this issue through diplomacy conducted with Russia. Therefore, this article aims to explain the specific reasons for such a foreign policy outcome through the following questions;

@ Asst. Prof., Recep Tayyip Erdoğan University, turgay.demir@erdogan.edu.tr

id <https://orcid.org/0000-0001-6526-0784>

DOI: 10.12658/M0760
insan & toplum, 2025.
insanvetoplum.org

Received: 16.07.2024
Revised: 11.11.2024
Accepted: 15.11.2024
Online First: 17.02.2025

- How and on which basis do leaders make foreign policy decisions?
- Which factors play roles in making those decisions?
- What type of crucial roles do those factors play?

This article uses within its scope Beach and Pedersen's (2019) explaining outcome process-tracing method to examine the period between August, 20, 2012 and September 14, 2013 which is conceptualized as the Red Line Crisis in Syria. The study chose to analyze this time period for the following reasons. Firstly, August 20, 2012 was when US President Obama publicly underscored the Syrian regime's utilization of chemical weapons as a redline for him to consider a military intervention in Syria. Secondly, September, 14, 2013 was when United States and Russian foreign ministers jointly declared that they had agreed to resolve this issue diplomatically under the particular control and monitoring of the United Nations in relation to the Treaty of Non-Proliferation of Nuclear Weapons (NPT, 1968). In this way, the article contributes to debates in Türkiye on US foreign policy regarding the Syrian civil war. In particular, the article contributes to debates on the Obama administration's foreign policy in Syria within the context of a decision over a military intervention by explaining the main reasons for this foreign policy outcome. In this regard, the article argues the parameters affecting Obama's foreign policy choices, main and secondary actors in the US foreign policymaking community involved in implementing these decisions, and Obama's choice of the Bureaucratic Policy Model to have been the main factors causing such a foreign policy outcome.

Methodology

This article used texts within the period from August 20, 2012 to September 14, 2013 for collecting data. To identify the parameters affecting Obama's foreign policy choices, the study analyzes Obama's article titled "Renewing American Leadership" published in the magazine the Foreign Affairs as well as his Cairo Speech on June 4, 2009. In addition, the study also benefits from official press statements of the White House and the US State Department, as well as the White House National Archives to understand the critical developments in the process and the role of key actors. Moreover, other main data collection materials used for tracing the process for this foreign policy outcome involved mainstream US newspapers such as *The New York Times*, *The Washington Post* and *The Wall Street Journal*. In addition to these materials, data collection also benefited from the explanations of US officials in ABC News and CNN International news articles, as well as from reports of US think-tanks regarding the Obama administration's policy on regarding Syria. Lastly, the study uses the book, *The World As It Is: A Memoir of the Obama White House*, written

by Ben Rhodes, advisor to Barack Obama on communications and speech writing in order to comprehending the crucial happenings and turning points during the analyzed period.

The study uses Beach and Pederson's (2019) explaining outcome process-tracing method to analyze the data. In general, foreign policy analysis examines a process in order to understand the outcomes of a foreign policy and the factors that play crucial roles in the process of decision-making (Balamir-Coşkun, 2022, p. 88). The explaining outcome process-tracing model helps to understand the relationship between the reasons and results of a case, to identify critical developments in the process of said case, and to comprehend the outcome of a foreign policy in accordance with those critical developments (Beach & Pedersen, 2019, p.9). Additionally, this type of process tracing provides an opportunity to explain cases more holistically, as well as to conceptualize and name them (e.g. the Cuban Missile Crisis; Beach & Pedersen, 2019, p.281). Based on the characteristics of the explaining outcome process-tracing model, the article conceptualizes what occurred in the period under study as the "Syrian Red Line Crisis" and provides a specific explanation for the reasons, factors, and results of this case. The process-tracing method also allows researchers who attribute a specific meaning to happenings, reasons, factors, and outcomes of a case to conceptualize these under specific titles. In order to carry out this conceptualization, the article has chosen the "Syrian Red Line Crisis" as the case for the following reasons. Firstly, this study attributes one meaning to Obama's foreign policy on Syria conceptualizing the case as a red line crisis. Secondly, Obama publicly announced the Syrian regime's utilization of chemical weapons to be a red line for himself to consider the possibility of conducting a military intervention in Syria. This indicates that Obama's main priority in Syria become nuclear weapons and their utilization by the Syrian regime (Philips, 2018, p. 176). Thirdly, this case depicts that despite the warnings of the US administration, the Syrian regime had used chemical weapons against civilians in the Ghouta region of Aleppo and violated an international norms (US Department of State, 2013). Lastly, this case is significant for showing that a US President has certain principles regarding the development and utilization of nuclear weapons. However, addressing to what extent President Obama managed to implement those principles after such norms had been violated and what type of attitude he embraced for dealing with this situation are important. In addition, the process-tracing method was implemented by identifying the critical developments and key happenings (Balamir-Coşkun, 2022) that played a significant role during the period, as shown below:

Event 1: August 21, 2012 - Obama's first explanation regarding the redline

Event 2: August 21, 2013 – The Syrian regime’s utilization of chemical weapons

Event 3: September 14, 2013 – US and Russian foreign ministers’ joint declaration regarding the future of chemical weapons in Syria.

The article analyzes these developments chronologically before providing the results.

Reasons for Prioritizing Diplomacy in Place of a Military Intervention

This article argues the main factors that resulted in this foreign policy outcome to have been the parameters affecting Obama’s foreign policy choices, the main and secondary actors in the US foreign policymaking community when implementing these decisions, and the Obama administration’s choice of the bureaucratic policy model. As for the parameters that affected the Obama’s foreign policy choices seven are found. Firstly, Obama thought the US had lost its legitimacy all around the world because of George W. Bush’s Global War on Terror policy (Öncel, 2018, p. 92). To build legitimacy and leadership, Obama developed the concept of a new American leadership (Obama, 2007, p. 4) that attempted to avoid military intervention unless extremely necessary. Secondly, Obama believed global threats such as terrorism and weapons of mass destruction should be dealt with collectively through the initiatives of countries around the world, not by the US alone (Obama, 2007, pp. 3–4). Thirdly, Obama felt no need to intervene in any other regional conflict as long as no direct threat to the US and its national security, was present (Cerrah, 2016, p. 325). Fourthly, Obama attempted to mitigate Arab countries’ negative perception of the US especially in terms of the Islamic world. To do this made a distinction between violent jihadist extremism and Islam with the US being in a fight against violent jihadist extremism instead of against Islam (The New York Times, 2009). Fifthly, Obama presented himself to a certain extent as an advocate for preventing nuclear weapons and encouraging nuclear non-proliferation around the world. To do this, he emphasized that the US would and could work with Russia on these matters (Obama, 2007, p. 8). Sixthly, Obama assessed the policies of previous US president, who had preferred military intervention, as a mistake, he instead preferred and prioritized diplomacy in place of military intervention. Lastly, the attitude of the US public, which was opposed to military interventions in other countries, played a significant role in Obama’s (2007, p. 16) foreign policy choices.

The main and secondary actors in the US foreign policymaking community also played key roles during the Syrian Redline Crisis and in the outcome of this foreign policy. The main actors in this community are US Presidents, the US State Department, the US Departments of Defense, the US Department of Homeland

Security, the Central Intelligence Agency (CIA), the National Security Council, the National Security Advisor of Presidents, the US Congress, and US Congress committees on foreign policy and foreign relations (Foley, 2012, p. 121). The secondary actors in this community involve lobbies and lobbying groups, media, public opinion, and think-tanks.

Obama's choice of the bureaucratic policy model for the decision-making process, especially after the Syrian regime's utilization of chemical weapons was the final factor to bring about this type of foreign policy outcome. Graham Allison (1972, p.144) conceptualized and developed the bureaucratic policy model by analyzing the US government and its foreign policy decision-making processes. This model underlines the importance of debates, and discussions and mainly focuses on the bargaining between the main institutions of the US foreign policy-making community and their representatives who are involved foreign policy making and implementation. In this way, these institutions' representatives provide their opinions based on their institutions' perspectives and priorities regarding cases, situations, and events, and help US presidents make proper decisions regarding these happenings (Allison, 1972, p. 144; Gülmez & Gülmez, 2022, p. 22). In the case of the Syrian Red Line Crisis, particularly following the utilization of chemical weapons, US Secretary of State, John Kerry and the US State Department took initiative in accordance with President Obama's preferences as a result of long discussions among the US foreign policy-making community's institutions. Kerry conducted diplomacy with his Russian counterpart by cancelling the vote in Congress, mainly based on the Republican majority in congress and their positions against any military intervention policy of Obama.

Results

Although President Obama had underlined the Syrian regime's utilization of chemical weapons to be a red line for considering and conducting a military intervention in Syria, the Obama administration sorted this crisis out through diplomacy by negotiating with Russia and agreeing over future actions and how to remove the Syrian regime's chemical weapons. This study has some inferences regarding how leaders can make foreign policy decisions and which factors and actors might play roles in the decision-making process that affects a specific outcome. The findings indicate the parameters that affected Obama's foreign policy choices when making decisions had influenced policy on Syria, especially his decision to avoid an external military intervention in the Middle East. Other additionally significant reasons for this outcome were, the main and secondary actors involved in foreign policy-making

and implementation, the implementation of the bureaucratic policy model, and these actors' involvement in this. The fact that the findings address how factors resulting from US internal politics had played an effective role in the process and worked to influence the Obama administration's decision by specifically taking a position against any external military intervention, results also support the previous research with regard to the Obama administration (Çoban, 2022).

The findings also depict how, as a result of Republican politicians' position against any military intervention in Syria, the Obama administration had taken the bureaucratic policy model into consideration after the Syrian regime's utilization of chemical weapons on August 21, 2013. Additionally, the article shows US Secretary of State John Kerry to have supported that Obama's opinion to work with Russia for resolving global issues as nuclear threats and the utilization of nuclear weapons. Therefore, the US State Department took initiative to resolve things in the context of the bureaucratic policy model, thus preventing any decision regarding a military intervention in Syria by President Obama from being potentially defeated by US Senate Republicans. As a result, the findings underline how Obama had used diplomatic channels and solved the problem with its international rival, Russia, in order to prevent such a defeat in the context of an internal political competition. Although, President Obama saved face by following this path, he also became a leader who disappointed traditional US allies in and around the Middle East especially the official Syrian opposition that had expected the US to intervene militarily against the Syrian regime.

Kaynakça

- Akbal, Ö. (2021). *ABD'nin Suriye politikası ve bölgesel etkileri*, Nobel Bilimsel Yayıncılık.
- Akbaş, Z., Çaylı, Ş. & Duman M. (2018). Amerika Birleşik Devletleri'nin realizm ve idealizm ikileminde Orta Doğu politikası: Mısır ve Suriye örnekleri. *Social Mentality and Researcher Thinkers Journal (Smart Journal)*, 4(11), 485-502.
- Allison, G. T. (1972). *Essence of decision: Explaining the Cuban missile crisis*, Little, Brown and Company.
- Aras, H. (2020). Barack Obama döneminde ABD'nin Irak ve Suriye'deki IŞİD politikası. *The Journal of Social Sciences*, 39(39), 462-469.
- Balamir-Coşkun, B. (2022). Dış politika analizinde bir yöntem olarak süreç izleme, Bezen Balamir Coşkun & İnan Rüma (Der.) *Dış politika analizi: Konu, kuram, yöntem içinde* (ss.77-96), İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Cerrah, U. (2016). ABD'nin Suriye Politikası, Hasret Çomak, Caner Sancaktar & Zafer Yıldırım (Der.) *Uluslararası politikada Suriye krizi içinde* (ss.319-333).Beta Yayınları.
- Çoban, A. (2022). ABD'nin Barack Obama dönemi Suriye politikası: Neoklasik realist bir analiz. *Uluslararası İlişkiler Çalışmaları Dergisi*, 2(1), 36-57.
- Demir, T. (2023). Women as a legitimacy-building tool in US foreign policy: The case of women's protection units (YPJ). *Mukaddime*, 14(2), 443-464.

insan & toplum

- Entman, R. (2004), *Projections of power: Framing news, public opinion, and US foreign policy*. University of Chicago Press.
- Erol, M. S., & Çelik, K. E. (2018). ABD' nin Suriye politikasında vekil aktör olarak terör örgütleri: YPG örneği. *Bölgesel Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 14-45.
- Foley, Michael (2012), The foreign policy process: Executive, congress, intelligence. Cox, Michael & Stokes, Doug (Der.) *US foreign policy* içinde (ss.129-111). Oxford University Press.
- Gearan, A. & Craig W. (25 Nisan 2013). US intelligence believes Syria's Assad used chemical weapons "on a small scale", *Washington Post*, https://www.washingtonpost.com/world/middle_east/us-intelligence-agencies-assad-used-chemical-weapons-on-a-small-scale/2013/04/25/208346aa-ad-c0-11e2-98ef-d1072ed3cc27_story.html (Erişim tarihi: 20.12.2023)
- Gordon, Michael R., & Mayers S. L. (9 Eylül 2013). Obama calls Russia offer on Syria possible 'breakthrough', *The New York Times*, <https://www.nytimes.com/2013/09/10/world/middleeast/kerry-says-syria-should-hand-over-all-chemical-arms.html> (Erişim tarihi: 21.12.2023)
- Grieco, J., Ikenberry G. J & Mastanduno, M. (2019). *Introduction to international relations: Perspectives, connections, and enduring questions*, MacMillian Interntional Higher Education, Red Globe Press.
- Gunter, M. (2014), *Out of nowhere: The Kurds of Syria in peace and war*. Hurst and Company.
- Gülmez, S. B., & Gülmez D. B. (2022). Dış politika analizi: Teorik yaklaşımlar Bezen Balamir Coşkun & İnan Rüma (Der.) *Dış politika analizi: Konu, kuram, yöntem* içinde, (ss.13-40). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Harunoğulları, M. (2021). ABD ve Rusya'nın Suriye iç savaşına müdahalelerinin jeopolitik yaklaşımları. *Ortadoğu ve Göç*, 11(1), 43-84.
- Harunoğlu, N. Ç. (2019). Eisenhower'dan Obama'ya: ABD dış politikasında Ortadoğu ve Suriye. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 74(4), 1149-1182.
- Hubbard, B. (27 Nisan 2013). "Islamist rebels create dilemma on Syria policy". *The New York Times*. <https://www.nytimes.com/2013/04/28/world/middleeast/islamist-rebels-gains-in-syria-create-dilemma-for-us.html> (Erişim tarihi: 25.12.2023)
- Human Rights Watch (10 Eylül 2013). "Attacks on Ghouta: Analysis of alleged use of chemical weapons in Syria", <https://www.hrw.org/report/2013/09/10/attacks-ghouta/analysis-alleged-use-chemical-weapons-syria> (Erişim tarihi: 13.11.2024)
- Kanat, K. B. (2016). Obama yönetiminin Suriye politikasını ne şekillendirdi?. Hasan Basri Yalçın & Burhanettin Duran (Der.) *Küresel ve bölgesel aktörlerin Suriye stratejileri* içinde, (ss.53-59) (SETA)
- Kılıç, H. (2020). ABD'nin Kuzey Suriye politikası, *Ahi Evran Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 1-9.
- Kurt, V. (2019). *ABD ve Suriye krizinin dönüşümü*, Kadim Yayınları.
- Landler, M & Gordon, M. R. (11 Aralık 2012). "U.S. will grant recognition to Syrian rebels, Obama says", *The New York Times*, <https://www.nytimes.com/2012/12/12/world/middleeast/united-states-involve-ment-in-syria.html> (Erişim tarihi: 25.06.2024)
- Miller, G., Warrick, J & DeYoung, K. (24 Mart 2013). "Backing up Obama's warnings to Syria creates tough challenges on two fronts", *The Washington Post*, https://www.washingtonpost.com/world/national-security/backing-up-obamas-warnings-to-syria-creates-tough-challenges-on-two-fronts/2013/03/24/95cd5570-9314-11e2-a31e-14700e2724e4_story.html (Erişim tarihi: 20.12.2023)
- Mohammed, A. & Osborn, A. (9 Eylül 2013). "Kerry: Syrian surrender of chemical arms could stop US attack", *Reuters*, <https://www.reuters.com/article/us-syria-crisis-kerry-idUSBRE9880BV20130909/> (Erişim tarihi: 21.12.2023)
- Obama, B. (2007). Renewing American leadership, *Foreign Affairs*, 86(4), 2-16.

- Özkan, M. F. (2016). Demokratların dış politika gelenekleri bağlamında Obama'nın Suriye politikası. *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (3), 1-35
- Parkinson, J. (28 Ağustos 2013). "Growing bipartisan coalition urges Obama to seek congressional authorization for Syrian strike", *ABC News*, <https://abcnews.go.com/blogs/politics/2013/08/growing-bipartisan-coalition-urges-obama-to-seek-congressional-authorization-for-syrian-strike> (Erişim tarihi: 02.01.2024)
- Philips, C. (2018), *The battle for Syria: International rivalry in the Middle East*. Yale University Press.
- Rhodes, B. (2018), *The world as it is: A memoir of the Obama White House*. Random House.
- Samoylov, Y. (2018). *Rusya'nın Suriye politikası*, Hitabevi Yayınları.
- Sanger, D. E. & Schmitt, E. (15 Kasım 2012). "Pentagon says 75,000 troops might be needed to seize Syria chemical arms", *The New York Times*, <https://www.nytimes.com/2012/11/16/world/middleeast/pentagon-sees-seizing-syria-chemical-arms-as-vast-task.html> (Erişim tarihi: 20.12.2023)
- Shapiro, R. & Lawrence R. J. (2002), Public opinion, foreign policy and democracy: How presidents use public opinion. Jeff Manza, Fay Lomax Cook and Benjamin I. Page (Der.) *Navigating public opinion: Polls, policy, and the future of American democracy* içinde (ss.199-184). Oxford University Press.
- The House of Representatives (2014, 9 September), Radicalised Americans fighting with ISIS, <https://www.congress.gov/113/crec/2014/09/09/CREC-2014-09-09-pt1-PgH7300.pdf> (Erişim tarihi: 9.12.2019)
- The New York Times (4 Haziran 2009). "Text: Obama's speech in Cairo", <https://www.nytimes.com/2009/06/04/us/politics/04obama.text.html> (Erişim tarihi: 24.05.2024)
- The White House, (2013a). *Government assessment of the Syrian government's use of chemical weapons on August 21, 2013*, <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2013/08/30/government-assessment-syrian-government-s-use-chemical-weapons-august-21#:~:text=The%20United%20States%20Government%20assesses,nerve%20agent%20in%20the%20attack> (Erişim tarihi: 02.01.2024)
- The White House (2012b). "President Obama pushes for nonproliferation", 4 Ağustos 2012, <https://obamawhitehouse.archives.gov/blog/2012/12/04/president-obama-pushes-nonproliferation> (Erişim tarihi: 19.12.2023)
- The White House (2012a). "Remarks by the president to the White House press corps", 20 Ağustos 2012, <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2012/08/20/remarks-president-white-house-press-corps> (Erişim tarihi: 19.12.2023)
- The Department of State, (2013). "Remarks on Syria", 26 Ağustos 2013, <https://2009-2017.state.gov/secretary/remarks/2013/08/213503.htm> (Erişim tarihi: 20.12.2023)
- Turaman, O., & Çelik, A. H. (2018). Türkiye ve ABD'nin Ortadoğu dış politikası: Irak ve Suriye örnekleri üzerinden çatışan ve örtüşen değerler ikilemi. *Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 116-138.
- UN News (16 Eylül 2012). "'Clear and convincing' evidence of chemical weapons use in Syria, UN team reports", <https://news.un.org/en/story/2013/09/449052> (Erişim tarihi: 13.11.2024)
- Wilson, S. (25 Nisan 2013). "What are the pros and cons of 'intervention in Syria' for Obama administration?" *The Washington Post*, https://www.washingtonpost.com/politics/what-are-the-pros-and-cons-of-intervention-in-syria-for-obama-administration/2013/04/25/0ad5694a-ade9-11e2-8bf6-e70cb6ae066e_story.html (Erişim tarihi: 20.12.2023)
- Yacoubian, M. (2017). *Critical junctures in United States policy toward Syria: An assessment of the counterfactuals*, Simon-Skjoldt Center for the Prevention of Genocide Series of Occasional Papers, August 2017, <https://www.usmm.org/m/pdfs/Yacoubian-Critical-Junctures-US-Policy-Syria.pdf> (Erişim tarihi: 01.11.2023)